

**Postanowienie z dnia 20 listopada 1996 r.
I PKN 22/96**

Kasacja nie zawierająca podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia ulega odrzuceniu.

Przewodniczący SSN: Maria Mańkowska, Sędziowie SN: Józef Iwulski, Walerian Sanetra (sprawozdawca),

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 20 listopada 1996 r. sprawy z powództwa Zenona C. przeciwko Zakładowi Konfekcyjnemu "T." w K. o zapłatę, na skutek kasacji powoda od wyroku Sadu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi z dnia 10 lipca 1996 r. [...]

p o s t a n o w i ł:

o d r z u c i ć kasację.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 15 kwietnia 1996 r. [...] Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kaliszu oddalił powództwo Zenona C. skierowane przeciwko Zakładowi Konfekcyjnemu "T." w K. Powód domagał się zasądzenia na jego rzecz wyrównania (podwyższenia) z tytułu "nagrody uznaniowej" za rok 1991 oraz prowizji od zysku za rok 1991.

Rewizja powoda od tego wyroku została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi z dnia 10 lipca 1996 r. [...]. Od wyroku Sądu Apelacyjnego w imieniu powoda została wniesiona kasacja. Jako jej podstawę wskazano przepis "art. 393 pkt 2 KPC oraz art. 393 § 1 KPC". Można się domyślać, iż w istocie idzie skarżącemu o przepis art. 393¹ pkt 2 KPC, który przewiduje, iż kasację można oprzeć na naruszeniu przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy oraz o przepis art. 393² § 1 KPC, stanowiący iż kasacja powinna być wniesiona przez pełnomocnika będącego adwokatem lub radcą prawnym.

W ocenie Sądu Najwyższego orzekającego w niniejszej sprawie wniesiona skarga kasacyjna nie odpowiada wymoganiom przewidzianym w art. 393³ KPC, w tej części, w której przepis ten przewiduje powinność "przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia". Wynika z niego, że nie jest wystarczające ograniczenie się do powołania się na przepis art. 393¹ KPC, bez jednoczesnego wskazania jakie konkretne przepisy prawa materialnego (gdy podstawą kasacji jest art. 393¹ pkt 1 KPC) lub przepisy postępowania (w razie wskazania jako podstawy kasacji art. 393¹ pkt 2 KPC) zostały - zdaniem wnoszącego kasację - naruszone. Wymagania tego nie spełnia zawarte w złożonej kasacji ogólnikowe stwierdzenie o braku należytego wyjaśnienia jednego z elementów stanu faktycznego, czy też zawarta w niej opinia, że "jeśli chodzi o zagadnienia związane z członkostwem powoda w Pracowniczej Radzie Przedsiębiorstwa - to kwestia ta wymaga w pewnej mierze wiadomości specjalnych i

mogłaby być wyjaśniona przez dopuszczenie dowodu z opinii biegłego w zakresie przepisów dotyczących związków zawodowych poszczególnych branż produkcyjnych".

Brak w kasacji przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia jest brakiem istotnym, który sprawia, że musi ona zostać odrzucona. Na stanowisku takim stał Sąd Najwyższy w okresie międzywojennym, co znalazło wyraz w szeregu jego orzeczeń, a zwłaszcza w uchwale składu siedmiu sędziów, której tezy wpisano do księgi zasad prawnych, z dnia 30 kwietnia 1938 r., C.III.319/37 (Zb.U. z 1938 r., poz. 303). Przyjęto w niej, że skarga kasacyjna nie zawierająca wskazania podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia ulega odrzuceniu. Mając na uwadze wysokie podobieństwo w ukształtowaniu instytucji kasacji w ramach nowelizacji z dnia 1 marca 1996 r. (ustawa o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej - Prawo upadłościowe, Prawo o postępowaniu układowym, Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz niektórych innych ustaw Dz. U. Nr 43, poz. 189) do kasacji według przepisów z okresu międzywojennego, w ocenie składu orzekającego w niniejszej sprawie, pełną aktualność zachowuje argumentacja przytoczona przez Sąd Najwyższy w jego uchwale z dnia 30 kwietnia 1938 r. W szczególności podzielić należy zdanie, że jeżeli nie wskazano podstaw kasacyjnych oraz ich uzasadnienia, skarga kasacyjna nie odpowiada formalnym wymaganiom prawa, nie można wdawać się w rozpoznawanie zasadności podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, gdyż zachodzi ich brak, nie można z powodu ich braku osądzać czy są "usprawiedliwione", tzn. uzasadnione, wobec czego nie można po ich rozpatrzeniu uwzględnić lub oddalić skargi kasacyjnej. Może zapaść tylko orzeczenie stwierdzające, że środek odwoławczy, jako nie odpowiadający formalnym wymaganiom prawa ulega odrzuceniu. Jeżeli skarga kasacyjna nie odpowiada wymaganiom w zakresie jej podstaw i ich uzasadnienia, a w szczególności, gdy zawiera jedynie polemikę z ustaleniami faktycznymi sądu merytorycznego i gdy ustaleniom tego sądu przeciwstawia jedynie własne ustalenia faktyczne, to nie można jej oddalić, lecz należy orzec o jej odrzuceniu. Odrzucenie takie nastąpić musi bez wzywania strony do poprawienia lub uzupełnienia braku, albowiem niewskazanie podstaw kasacyjnych i brak ich uzasadnienia stanowi wadę, która pozbawia dane pismo istotnej cechy skargi kasacyjnej, a wobec tego poprawienie lub uzupełnienie takiej "skargi kasacyjnej" w grę nie wchodzi. Postępowanie kasacyjne polega na badaniu podstaw kasacyjnych, skoro zaś ich brak, to nie istnieje zasadniczy element skargi kasacyjnej, nadający się do badania jej zasadności; taka skarga kasacyjna jest czynnością procesową, nie nadającą się do rozwinięcia postępowania kasacyjnego.

Do poglądu, że stanowisko wyrażone w orzecznictwie Sądu Najwyższego w okresie międzywojennym o konieczności odrzucenia kasacji, gdy brak jest w niej przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, powinno zostać zaakceptowane także na tle nowych przepisów, które po dziesięciokrotnym przywróceniu kasację w sprawach cywilnych w naszym porządku prawnym, zdaje się skłaniać T.Ereciński (Apelacja i kasacja w procesie cywilnym, Warszawa 1996, s. 116 i nast.). Pisze on jednak, że niezachowanie wymagań formalnych określonych w art. 393³ może być uzupełnione w trybie art. 130 KPC (s. 120). Wyraźnie innego zdania jest natomiast T.Wiśniewski (Apelacja i kasacja. Nowe środki odwoławcze w postępowaniu cywilnym, Warszawa 1996, s. 141-143). Wychodzi on z założenia, że na gruncie obowiązującego Kodeksu postępowania cywilnego można mówić o ogólnej zasadzie, że braki dotyczące

wymagań formalnych zaskarżenia mogą być usuwane i że sąd zobowiązany jest wezwać wpieryw skarżącego do uzupełnienia zaistniałych braków w wyznaczonym terminie, dopiero zaś po bezskutecznym upływie tego terminu następuje z tej przyczyny odrzucenie środka zaskarżenia.

Pogląd o istnieniu jakoby wspomnianej zasady jest dowolny (taka ogólna zasada nie została nigdzie zapisana), a ponadto nie liczy się z kierunkiem zmian konkretnych unormowań Kodeksu postępowania cywilnego, a nawet więcej, pewnej przebudowy jego "filozofii", jaka znalazła wyraz w nowelizacji z dnia 1 marca 1996 r. Stąd też Sąd Najwyższy orzekający w niniejszej sprawie za błędne uznaje zapatrywanie, że również brak lub wadliwe określenie podstawy kasacyjnej objęte są trybem postępowania sądu, wynikającym z art. 393⁵ KPC. Natomiast za trafny Sąd Najwyższy w niniejszym składzie uznaje ten kierunek rozumowania, który znalazł wyraz w orzeczeniu Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 1965 r., III C 27/65 (OSPika 1966 poz. 94). Przyjęto w nim, iż nie jest brakiem formalnym nieprzytoczenie w rewizji podstaw rewizji i ich uzasadnienia.

W myśl art. 393³ KPC kasacja powinna czynić zadość wymaganiom przepisany dla pisma procesowego oraz zawierać oznaczenie zaskarżonego orzeczenia, przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie, wniosek o uchylenie lub zmianę wyroku w całości lub w części, a w sprawach o roszczenia majątkowe - także wartość przedmiotu zaskarżenia. Natomiast według art. 393⁵ KPC sąd drugiej instancji odrzuci kasację wniesioną po upływie terminu lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jak również kasację, której braków strona nie uzupełniła w wyznaczonym terminie. Pierwszy z tych przepisów wyraźnie przeciwstawia sobie "wymagania przepisane dla pisma procesowego" (między innymi) "przytoczeniu podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia". Innymi słowy przytoczenie tych podstaw i ich uzasadnienie nie jest równoznaczne z wymaganiami przepisany dla pisma procesowego, co prowadzi do wniosku, że brak tej podstawy i uzasadnienia w skardze kasacyjnej nie mieści się w pojęciu "niezachowania warunków formalnych pisma procesowego" w rozumieniu art. 130 KPC. W konsekwencji nie ma w takim wypadku zastosowania przewidziana w nim zasada nakładająca obowiązek wezwania do poprawienia lub uzupełnienia pisma procesowego. Oznacza to także, że gdy w art. 393⁵ KPC mowa jest o odrzuceniu kasacji, której braków strona nie uzupełniła w wyznaczonym terminie, to idzie jedynie o tego typu braki, które zgodnie z art. 130 KPC i w granicach w nim określonych, mogą być przedmiotem "wezwania do ich poprawienia lub uzupełnienia", a nie wszelkie możliwe braki formalne (w szerokim tego słowa rozumieniu), w tym także tzw. braki istotne skargi kasacyjnej. Kasacja, która nie zawiera wskazania podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia i którą w związku z tym za uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 30 kwietnia 1938 r. można określić jako pozór środka odwoławczego, nie mieści się w kategorii kasacji zawierającej braki, mogące ulec korekcie przez ich uzupełnienie (art. 393⁵ KPC in fine), lecz powinna być kwalifikowana na tle art. 383⁵ KPC jako przypadek kasacji, która "z innych przyczyn jest niedopuszczalna" i w związku z tym podlega odrzuceniu.

Ponieważ wniesiona w imieniu powoda Zenona C. skarga kasacyjna w ocenie Sądu Najwyższego nie zawiera w swej treści przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia wobec tego zaszła konieczność jej odrzucenia, o czym orzeczono na podstawie art. 393⁸ § 1 KPC w związku z art. 393⁵ i 393³ KPC.

=====